

Asia: VN/1230/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

KT pitää kannatettavana hallituksen esitysluonnoksen tavoitetta ehkäistä opiskelijoiden ja heidän perheenjäsentensä toimeentulo-ongelmia, hyväksikäyttöä sekä haavoittuvaan asemaan joutumista. KT pitää tärkeänä, että lupajärjestelmällä pyritään varmistamaan opiskelijoiden realistiset edellytykset opiskella ja elää Suomessa sekä ehkäisemään väärinkäytöksiä.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan opiskelijoiden perheenjäsenelle ehdotetaan asetettavaksi yhden vuoden odotusaika oleskelulupahakemuksen jättämiselle. Oleskeluluvan myöntäminen opiskelijan perheenjäsenelle edellyttäisi, että perheenkokoaja on oleskellut Suomessa oleskeluluvalla vähintään vuoden, kun perheenjäsenen oleskelu-lupa jätetään.

Suomen pitkän aikavälin etu on houkutella osaajia, jotka voivat opintojen jälkeen jäädä Suomeen työelämään ja yhteiskunnan jäseniksi. Tavoitteen saavuttamiseksi maahanmuuttopolitiikan tulee olla ennakoitavaa, oikeudenmukaista ja perheystävällistä.

KT katsoo ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (YAMK) opiskelijoiden osalta yhden vuoden odotusajan olevan suhteettoman pitkä. YAMK-opiskelijoilta edellytetään aiempaa korkeakoulututkintoa sekä vähintään kahden vuoden työkokemusta, minkä vuoksi monilla opiskelijoilla on jo puoliso ja lapsia saapuessaan Suomeen opiskelemaan YAMK-tutkintoa. YAMK-opintojen kesto on verrattain lyhyt, vuoden odotusaika yhdessä perheenjäsenen oleskelulupahakemuksen pitkän käsittelyajan kanssa voi käytännössä kattaa suuren osan opiskelijan opiskeluajasta. Yhden vuoden odotusaika perheenyhdistämiselle heikentää koulutusten houkuttelevuutta. Lisäksi, jos opiskelijan perhe ei muuta hänen mukanaan Suomeen opintojen

aikana, kasvaa riski sille, että opiskelija suorittaa tutkintonsa Suomessa, mutta palaa valmistumisen jälkeen kotimaahansa. Tällöin koulutukseen tehdyt panostukset eivät välttämättä vahvista Suomen työmarkkinoiden osaajapohjaa eivätkä paranna työvoiman saatavuutta, koska valmistuneet henkilöt eivät jää kotimaisten työmarkkinoiden käyttöön.

KT ehdottaa, että YAMK-opiskelijoiden osalta odotusaika olisi korkeintaan kuusi kuukautta toimeentuloedellytyksen sekä muiden luvan edellytysten täyttyessä. Vaihtoehtoisesti perheen yhdistämisen odotusajan voisi perustua opintojen etenemiseen eikä kiinteään oleskeluluvalla oleskeltuun määräaikaan.

KT katsoo, että yhden vanhemman perheissä käytännön mahdollisuudet hakeutua opiskelemaan Suomeen heikentyvät esitetyn muutoksen myötä merkittävästi. Muutoksella voi olla kielteisiä vaikutuksia erityisesti naisten halukkuuteen hakeutua Suomeen opiskelijoiksi, mikä voi pitkällä aikavälillä heikentää työvoiman saatavuutta erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon ammattialoilla.

KT pitää tärkeänä, että alaikäisiä lapsia koskevat oleskelulupahakemukset voidaan käsitellä samanaikaisesti perheenkokoajan oleskelulupahakemuksen kanssa. KT katsoo, että ehdotettu yhden vuoden odotusaika tulisi rajata koskemaan ainoastaan täysi-ikäisiä perheenjäseniä, mikäli perheenkokoaja täyttää oleskelulupaan liittyvät toimeentuloedellytykset.

Ehdotus tukisi lapsen edun toteutumista, perhe-elämän suojaa sekä Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien näkökulmasta. Samalla se vahvistaisi Suomen kykyä houkutella ja sitouttaa osaajia sekä turvata työvoiman saatavuutta erityisesti julkisella sektorilla ja sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista koskeva ehdotus

KT kannattaa hallituksen esitysluonnoksen tavoitetta selkeyttää viranomaisten mahdollisuuksia puuttua väärinkäytöksiin ja haavoittuvaan asemaan johtaviin tilanteisiin soveltamalla tietyissä tilanteissa ulkomaalaislain yleisiä säännöksiä opiskelijoiden ja heidän perheenjäsentensä oleskelulupiin. KT pitää tärkeänä, että viranomaisilla on riittävät keinot ehkäistä hyväksikäyttöä ja puuttua tilanteisiin, joissa oleskeluluvan myöntämisen edellytykset eivät tosiasiallisesti täyty.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan opiskelijoiden ja heidän perheenjäsentensä oleskelulupiin sovellettaisiin nykyistä laajemmin ulkomaalaislain yleisiä epäamis- ja peruuttamisperusteita.

KT kiinnittää huomiota, että opiskelijoiden perheenjäsenten hakemuksiin sovellettaisiin jatkossa ulkomaalaislain mukaista yhdeksän kuukauden enimmäiskäsittelyaikaa. Kun tätä tarkastellaan

yhdessä ehdotetun yhden vuoden odotusajan kanssa, voivat perheen yhdistämisen lupaprosessit muodostua kohtuuttoman pitkiksi.

Kielitaitoedellytystä koskeva ehdotus

Kielitaitoedellytyksen osalta KT pitää perusteltuna tavoitetta varmistaa opiskelijan tosiasialliset edellytykset suoriutua opinnoistaan. Ensisijaisen vastuun opiskeluun vaadittavan kielitaidon arvioinnista tulee kuitenkin säilyä oppilaitoksilla osana opiskelijavalintaa.

Maahanmuuttoviranomaisten roolin tulisi rajoittua ilmeisten väärinkäytösten ja vakavien lupaprosessissa esiintyvien ristiriitaisuuksien tunnistamiseen, eikä sääntelyn tule johtaa merkittävään hallinnollisen taakan kasvuun opiskelijoille, oppilaitoksille tai viranomaisille.

Toimeentuloedellytystä koskevaa asetuksen anto- ja valtuutussäännöstä ja sen perusteella säädettävää valtioneuvoston asetusta koskeva ehdotus

KT pitää lähtökohtaisesti kannatettavana, että opiskelijan toimeentuloedellytyksen tasosta säädetään jatkossa valtioneuvoston asetuksella nykyisen Maahanmuuttoviraston ohjeistuksen sijaan. Muutos lisää sääntelyn läpinäkyvyyttä, ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta hakijoiden, oppilaitosten sekä viranomaisten näkökulmasta.

KT kannattaa lisäksi, että opiskelijan toimeentuloedellytyksiä ja niihin liittyvää euromääräistä tasoa täsmennetään lainsäädännössä nykyisen viranomaisohjeistuksen sijaan. Selkeä sääntely lisää ennakoitavuutta sekä hakijoiden että viranomaisten näkökulmasta. KT pitää tärkeänä varmistaa, etteivät toimeentuloa koskevat vaatimukset muodostu kohtuuttomiksi tai tarpeettomasti heikennä Suomen kilpailukykyä kansainvälisten opiskelijoiden kohdemaana.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Kansainvälisten opiskelijoiden ja heidän perheidensä näkökulmasta toimiva, ennakoitava ja pitkäjänteinen maahanmuuttopolitiikka tukee Suomen osaaja- ja työvoimatavoitteita sekä vahvistaa Suomen houkuttelevuutta opiskelu- ja työskentelymaana. Julkisen sektorin työvoiman saatavuuden näkökulmasta on tärkeää, että Suomeen opiskelemaan tulevat henkilöt myös kiinnittyvät Suomeen ja siirtyvät valmistumisensa jälkeen suomalaisille työmarkkinoille.

KT pitää tärkeänä, että väärinkäytöksiin ja mahdollisiin lupajärjestelmään liittyviin haavoittuvuuksiin puututaan tehokkaasti. Sääntelyä valmisteltaessa on kuitenkin kiinnitettävä huomiota siihen, että sääntelykokonaisuus säilyy johdonmukaisena ja ennakoitavana. Useiden samanaikaisten maahanmuuttoon, opiskeluun tai perheen yhdistämiseen liittyvien ehtojen kiristäminen voi heikentää Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten opiskelijoiden keskuudessa ja vähentää tulevaisuudessa Suomeen hakeutuvien opiskelijoiden määrää. Tämä voi pitkällä aikavälillä vaikeuttaa erityisesti julkisen sektorin työvoiman saatavuutta aloilla, joilla osaajapula on jo nykyisin merkittävä.

KT katsoo, että sääntelyn vaikutuksia tulisi arvioida kokonaisuutena myös työvoiman saatavuuden näkökulmasta ja varmistaa, että Suomi säilyy kilpailukykyisenä kohteena kansainvälisille opiskelijoille ja osaajille

Puistolahti Assi
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT